

Anna Listewnik

Migracja a edukacja

Z DOŚWIADCZENIA DYREKTORA SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 57 IM. GEN. WŁADYSŁAWA ANDERSA W GDAŃSKU

W Szkole Podstawowej nr 57 im. gen. Wł. Andersa w Gdańsku, za zgodą Wydziału Rozwoju Społecznego w Gdańsku, w 2018 roku rozpoczęłam prowadzenie oddziałów przygotowawczych dla uczniów z doświadczeniem migracyjnym.

Pasjonuję się tematyką edukacyjną integracji imigrantów i imigrantek w różnych krajach, takich jak Szwecja, Niemcy, Belgia. Najistotniejsze jest sprawne komunikowanie się w języku kraju, w którym podejmuje się naukę oraz znajomość jego tradycji kulturowych, a także płynne reagowanie na potrzeby całego środowiska.

Miałam zaszczyt wziąć udział w wielu prelekcjach, konferencjach zarówno w Polsce jak i za granicą. Wystąpiłam jako prelegent podczas seminarium *Sztuka robienia zmian. Oddziały przygotowawcze – wyzwania i praktyka* organizowanym przez Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń, dzięki któremu nawiązałam współpracę z dyrektorami szkół prowadzącymi oddziały przygotowawcze. Moderowałam debatę obywatelską *Jak wspierać integrację dzieci i młodzieży imigranckiej w polskich szkołach?* organizowanej przez Europe Direct Słupsk, podczas której podzieliłam się wiedzą nt. dobrych praktyk w tworzeniu oddziałów przygotowawczych.

Praktyka, jaką nabyła moja szkoła od 2018 roku, okazała się bardzo cenna, zwłaszcza po 24 lutego 2022 roku, po wybuchu wojny w Ukrainie. Początki nie należały do łatwych. Jak każdy proces w edukacji wymagają bowiem wsłuchiwanie się w potrzeby środowiska, konsekwencji w działaniu, wytrwałości, zrozumienia,

pracy na wartościach, ciągłego ewaluowania, wzajemnego wspierania się w dążeniu do wypracowania najlepszych metod i form przyjmowania do szkół uczniów z doświadczeniem migracji.

Szkoła podejmuje różnorodne działania, współpracuje z wieloma instytucjami, m.in. wzięła udział w projekcie Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego *Wsparcie dla cudzoziemców spoza Unii Europejskiej w województwie pomorskim w latach 2018-2020* współfinansowanym z Programu Krajowego Funduszu Azylu, Migracji i Integracji Urzędu Wojewódzkiego.

W ramach tego projektu w szkole odbył się kurs dla nauczycieli pt. *Jak uczyć języka polskiego jako obcego? Praca w środowisku wielokulturowym*. Brałam udział jako prelegent w seminarium, podczas którego podzieliłam się dobrymi praktykami na temat *Integracji dzieci i rodzin cudzoziemskich*. Wzięłam także udział w obradach Pomorskiej Rady Oświatowej, podczas której przedstawiłam wyzwania, potrzeby i dobre praktyki w edukacji uczniów z doświadczeniem migracji.

Obecnie szkoła wypracowała formy i metody prowadzenia zajęć z uczniami doświadczeniem migracyjnym w takim stopniu, że dzielimy się nimi szkoląc nauczycieli innych placówek edukacyjnych. Przekazujemy cenne wskazówki praktyków, specjalistów poszczególnych przedmiotów pracujących w naszym zespole ds. pracy uczniów doświadczeniem migracji, którym mam zaszczyt kierować.

Jednocześnie ze szkoleniami dla nauczycieli rozwijam wymianę doświadczeń, spotykam się w *Inspiratorium* z dyrektorami placówek oświatowych, podpisałam umowy o współpracy ze szkołami w Ukrainie, dzięki której rozpoczęliśmy ciekawe projekty kulturalne, m.in. dotyczące naszych tradycji – podobieństw i różnic, np. *Prawa dziecka, Międzynarodowy Dzień Wyszywanki, Pisanka o Pokoju na Świecie*. Zapoczątkowałam projekt z Gruzją pt. *Lekcje języka polskiego i języka gruzińskiego w języku angielskim*. Projekty te poszerzają wiedzę nt. naszych języków, przyzwyczajają, zdobywają kultury – oswajają, zbliżają nas do siebie, powodują, że lepiej się rozumiemy.

Pod patronatem Prezydent Miasta Gdańska Aleksandry Dulciewicz i Konsulatu Ukrainy w Gdańsku od 2019 roku organizuję Międzynarodowe Konferencje *Współpraca edukacyjna Gdańsk – Lwów – Odessa – Kutaisi...*, które służą wymianie doświadczeń, ewalu-

acji dotychczasowych działań oraz przygotowywaniu się do przewidywanych modyfikacji związanych ze zmieniającą się sytuacją. W 2021 roku podczas III Międzynarodowej Konferencji *Współpraca edukacyjna Gdańsk – Lwów – Odessa – Kutaisi...* pt. *Modele międzynarodowych lekcji online i offline – dobre praktyki* udział wzięła Zastępczyni Prezydenta Monika Chabior.

Współpracuję z Modelem Integracji Imigrantów i Imigrantek w Gdańsku, w szczególności z panem Jurijem Zabijaką, z którym wymieniamy informacje na temat bieżących potrzeb środowiska.

Po wybuchu wojny w Ukrainie Miasto Gdańsk zorganizowało Punkty Informacyjne dla uchodźców, m.in. w SP 57. Kierujemy uczniów do różnych szkół w Gdańsku, zgodnie z ich potrzebami.

Prowadzimy wolontariat dla uchodźców, wciąż spotykamy się online ze szkołami w Odessie w Ukrainie i w Kutaisi w Gruzji.

Ministerstwo Edukacji i Nauki oceniło naszą pracę bardzo wysoko. Jest to efekt wspólnych działań od

2018 roku z Wydziałem Rozwoju Społecznego Miasta Gdańska, głównie z Dyrektorem Grzegorzem Szczuką oraz Zastępcą Dyrektora ds. edukacji Grzegorzem Krygerem.

W Szkole Podstawowej nr 57 dbamy o przyjazną atmosferę dla całego środowiska, indywidualizujemy kontakt z uczniami, tworzymy karty indywidualnych potrzeb dla uczniów, którzy po diagnozie i konsultacji w poradni psychologiczno-pedagogicznej wymagają szczególnego wsparcia.

W bieżącym roku planujemy kolejną edycję Konferencji Międzynarodowej, którą poszerzymy o współpracę z Azerbejdżanem. Poświęcona ona będzie potrzebom środowiska, w tym doskonalenia kompetencji nauczycieli w nauczaniu języka polskiego jako obcego.

Anna Listewnik

Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 57 im. gen. Władysława Andersa w Gdańsku.

Joanna Kierul-Cieślak

Uczeń z doświadczeniem migracji w mojej szkole

SZKOŁA PODSTAWOWA Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI NR 4 W SŁUPSKU

W obliczu nieustających działań wojennych toczących się za naszą wschodnią granicą, temat ucznia z doświadczeniem migracji jest wciąż bardzo aktualny. W polskich szkołach na różnych poziomach edukacji bardzo licznie pojawiły się dzieci i młodzież ze środowisk uchodźczych, w szczególności z Ukrainy.

Nauczyciele, środowisko szkolne, nikt tak naprawdę nie był przygotowany na przyjęcie tak dużej liczby uczniów z Ukrainy. Z reguły, gdy wiadomo jest, że do klasy przyjdzie dziecko cudzoziemskie, wszyscy się do tego przygotowują: nauczyciele rozmawiają z dziećmi, wychowawcy opowiadają o kraju, z którego przybywa uczeń, informują rodziców o nowej sytuacji w klasie oraz organizują drobne upominki. W zaistniałej sytuacji, w związku z konfliktem zbrojnym, nie było czasu na te wszystkie zabiegi. Codziennie do szkół w całej Polsce przybywali nowi uczniowie z Ukrainy. Nastąpił czas, który wymagał od nauczycieli pomyślności, kreatywności, umiejętności radzenia sobie w niestandardowej sytuacji; przygotowywania samodzielnie specjalnych materiałów edukacyjnych, poszukiwania metod i form pracy, które pozwoliłyby jak najlepiej a równocześnie ciekawie prowadzić zajęcia

bezpieczeństwa, komfortu psychicznego, budowania relacji z polskimi rówieśnikami, uczestnictwo w życiu klasy i szkoły.

Starłam się bardzo dbać o sferę emocjonalną przybyłych dzieci, ponieważ wiedziałam, iż miła atmosfera, akceptacja i pomoc są nieodzowne, by uczniowie mogli skupić się na nauce języka polskiego oraz innych przedmiotów. Z pomocą przyszli także rodzice moich uczniów, którzy z dużym zaangażowaniem włączyli się w różne działania na rzecz uchodźców. Zorganizowali i nieodpłatnie przekazali: podręczniki do nauki języka polskiego, paczki z artykułami pierwszej potrzeby, opłacili bilety do kina...

Początkowo trudno było nakłonić dzieci do udziału we wspólnych imprezach klasowych i szkolnych. Bariera językowa powodowała lęk przed brakiem akceptacji ze strony rówieśników. W tym miejscu warto podkreślić, że miałam do odegrania bardzo istotną rolę. Jako wychowawca musiałam poprzez rozmowy z uczniami uwrażliwić ich i otworzyć na drugiego człowieka – rówieśnika. Wojna jest wyjątkową sytuacją, o której należy z dziećmi szczerze rozmawiać. Pozwolić im wyrazić swoje uczucia i emocje. Zdarzało się,